VIIKONVAIHDE

Kontiot kolahtavat. Karhut ovat innoittaneet Pentti Myllystä ja muita kaakkoissuomalaisia ite-taiteilijoita. Sivu 16

Veistotaito hukassa. Sveitsiläisen hirrenveistäjän mielestä puurakentamisen osaaminen on hiipunut Suomessa. Sivu 15

Luksusta kultakääreessä. Peltolan tuoteperheeseen kuuluu kirnuvoi. Sivu 14

Kuvanveistäjä viihtyy juurillaan

Kuvanveistäjä Kaija Kontulainen työstää puuta ja pronssia lumotussa maisemassa maaseudulla. Lyhyet matkat hän taittaa vaikka maitokärryillä.

PÄIVI KARJALAINEN

”Minun työni ovat siitä erinomaisia, että ne osaavat sanoa, että tuosta pois ja tuonne lisää. Puu on armelias materiaali, se sallii ne poistot ja lisäykset”, Kaija Kontulainen sanoo.

KÄLVIÄ

Kälviän entinen meijeri ei ulkopuolelta ole kauneudella pilattu, mutta kuvanveistäjä **Kaija Kontulaisen** ateljeen maailma rakennuksen sisällä on kuin lumottu. Se on kaunis, vaikka pöly, puunkappaleet ja työn jäljet kuuluvat kuvaan.

Sadepäivänä kuvanveistäjän muuraamassa takassa palaa tuli ja parven ruokapöydällä kynttilä.

Kaija Kontulainen ja hänen miehensä **Jari** muuttivat Helsingistä Kaijan kotipaikkakunnalle Kälviälle kymmenen vuotta sitten. Sitä ennen koti oli Rajakylässä ja työtilat Suomenlinnassa.

”Työmatkoihin meni kolmisen tuntia päivässä, nyt pari minuuttia riittää. Lyhyet matkat menevät vaikka maitokärryillä, ja täällä meillä molemmilla on varaa työhuoneisiin.”

Kontulaiset vuokraavat rakennusta yhdessä. Jarilla on ateljeen seinän takana työtilat, joissa hän entistää vanhoja autoja.

Tunnetaan ja tiedetään

Kaija Kontulainen puhuu ihanasti käläviän murretta, jonka kirjoittamista ei toimittajan ehkä kannattaisi yrittää. Mutta yritän vähän kuitenkin, sillä murre ja vilkas, naururyöppyjen rytmittämä puhe ovat olennainen osa Kontulaista.

”Emmää jotenki koe ihtiäni erilaiseksi kuin muut. Täälä tunnetahan ja tiijetähän, kenen tyttö oon, ei se oo semmone erilaine olio. Ehkä jos ei olis näin juurillaan, sitte olis enemmän irrallinen ja vain työn kautta olemasa... Eihän täälä puhuta niin että kuvanveistäjä, vaan että se on se Leon ja Marian tyttö...”

Helsingissä Kuvataideakatemiassa opiskellut ja **Kain Tapperin** opissa vuosia ollut kuvanveistäjä kiistää kokevansa minkäänlaista ”taiteilijan yksinäisyyttä” maaseudulla.

”Mihin näitä tarvitaan?”

Sana taiteilija saattaa Kontulaisen mukaan kalskahtaa Kälviällä joutavanpäiväiseltä. Sen sijaan kuvanveistäjä on titteli, jonka hän iloisen ylpeänä hyväksyy. Mutta miksi hän tekee kuvia puuhun, pronssiin ja muihin materiaaleihin?

”Kun kerran tein tässä töitäni, ovesta tuli pieni lapsi ja ihmetteli, että mihinkä näitä tarvitaan. Siitähän tuli ihan kriisi! En osaa vastata muuten kuin että minä ainakin tarvitsen. Voisin huonosti, jos nämä vietäisiin pois. Täällä möyrin onnellisena suu korvissa, aivan nautin kaiken aikaa.”

Veistosten merkitystä raotti eräs toinen vierailu.

”Täällä oli evankeliumijuhlat ja niillä valtavasti kävijöitä. Kun minulla oli silloin avoimet ovet, vain kaksi tuli. Ja toinen, yksi nainen, kiersi ja kiersi ja katseli ympäriinsä. Hän alkoi kamalasti itkeä. Ja sanoi, että itki, koska tuntui niin hyvältä.”

”Joten saattaa niillä olla jotakin tarkoitusta”, kuvanveistäjä päättelee.

Lumottu paikka

Kynnys työhuoneelle ei ole kenellekään korkea. Etenkin kesäisin ovi on auki, ja aina joku pyörähtää.

”Kerrankin oli ihanaa, kun tein luonnollisen kokoista hevosta, tänne tuli muutama vanha mies. He sanoivat, että tuon kavion pitäisi mennä tuosta nuin. Minähän tottelin – kyllä vanhat miehet tuntevat hevosen kaviot!”

Rakennus sijaitsee jokitörmällä. Alhaalla virtaa Kälviänjoki, joka juuri meijerin kohdalla haarautuu kahdeksi. Rantaan vie lähes olematon polku rehevän kasvillisuuden halki. Joella on pieni vene, jolla Kontulainen välillä soutelee.

”Tämä on ihana, oma maailmansa, lumottu paikka. Miten voikin olla näin kaunista! Tuntuu kuin omistaisin koko maailman...”

Tapper teki tukevan oksan

Kontulainen oli maineikkaan akateemikko Kain Tapperin, Kainin, kuten hän sanoo, oppipoikana viiden vuoden ajan. Tapper piti aina yhtä oppilasta kerrallaan ja maksoi tälle itse palkkaa.

”Kaini oli arvokas opettaja. Oli helppo tulla toimeen, kun se oli niin maalaismainen – sai itekin olla tämmöinen maalaispölvästi, eikä tarvinnut näytellä taiteilijaa.”

”Kaini sanoi tekevänsä tukevan oksan, jolta minä voin lähteä lentoon.”

”Kun Kaini sai akateemikon arvonimen, kysyin, mitä se tarkoittaa. Ei hän tiiä, se kuiskasi.”

Tapperilla oli työhuone taiteilijakoti Lallukassa, mutta oppilas sai myös kiertää maailmaa tämän näyttelyjä pystyttämässä.

Kaija Kontulainen kertoo nuorena surreensa, ettei hänellä mielestään ollut yhtä paljon ideoita kuin muilla. Oppi-isä, joka jo oli yli seitsenkymppinen, koki samantapaista luovan ihmisen pelkoa, mutta osasi kuitenkin lohduttaa. Tapper neuvoi aina keskittymään rauhassa tekeillä olevaan työhön.

”Asiat tulee yksi kerrallaan. Aloitat vaan rauhassa. Ja tee nyt pian se emme”, Tapper hoputti. Emme tarkoitti veistoksen puista aihiota.

Olennaiset ja muut naiset

Kontulainen hallitsee monet materiaalit. Puu on rakasta, ja siihen hän on veistänyt muun muassa sarjan naishahmoja.

Kaikkien nimet päättyvät nainen-osaan: Halkinainen, Olennainen, Muinainen, Umpinainen, Vaitonainen, Varsinainen...

Naisen elämän eri puolia metrossa, kirkossa, missä tahansa. Joissakin naisveistoksissa on ulkonaisestikin Kaijaa itseään, mutta usein alkusysäyksenä on ollut ihminen, jota hän on uppoutunut katsomaan tarkkaan.

”Minusta huolehditaan”

Kuvanveistäjällä ei ole kuukausipalkkaa. Joskus rapsahtaa apuraha, joskus saa myydyksi veistoksen hyvään hintaan.

Kun Kontulainen ensimmäisen kerran möi veistoksensa, kanan, hän kulki nolostellen sen ohi näyttelyssä: ”Anteeksi kun menin myymään sinut.” Mutta on oltava realisti.

Nykyään rohkenee ajatella rahaa toisin: ”Ajattelen, että yhdellä veistoksella maalattiin talo, yhdellä vaihdettiin ikkunat, yhdellä ostettiin sänky, yhdellä lämpöpumppu...”

Kerran Kontulainen oli työstänyt vuoden päivät isoa pronssihevosta helsinkiläiseen puistoon. Kun se jo oli valmis, tilaajalta tuli viesti, että puiston suunnittelija haluaakin puisen hevosen.

Silloin itku ei ollut kaukana. Kuvanveistäjä kääntyi hädässään Luojansa puoleen.

”Ihan kuin joku olisi sanonut, että muistatko sen rikkaan hevostallin omistajan? Myy veistos sille!”

Kontulainen ajatteli, etteihän kukaan osta kymmeniä tuhansia maksavaa hevosta, mutta teki kuitenkin tarjouksen. Mies osti pronssihevosen lahjaksi vaimolleen.

”Silloin koin taas kerran isoa huolenpitoa. Kyllä tämä semmoinen ammatti on, että on pakko luottaa. Tiedän, että minusta huolehditaan”, Kaija Kontulainen sanoo uskostaan.

LEENA NYGÅRD

Kaija Kontulaisen töitä on esillä Taidekeskus Purnussa Orivedellä. Avoinna 10.8. asti päivittäin klo 11–18.

KUKA?

”Täällä möyrin onnellisena suu korvissa ja nautin.” Kuvanveistäjän työ on juuri sitä, mitä Kaija Kontulainen haluaa tehdä.

Kaija Kontulainen

Syntyi Kälviällä vuonna 1966.
Perheeseen kuuluvat aviomies Jari ja kuusivuotias Noomi-tytär.
Opinnot Pohjoismaisessa taidekoulussa Kokkolassa 1991–1993 ja Kuvataideakatemian veisto-osastolla 1993–1999.
Kain Tapperin opissa viisi vuotta.
Töitä yksityisten kokoelmien lisäksi useiden museoiden, säätiöiden ja firmojen kokoelmissa: Helsingin kaupungin taidemuseossa, Saarijärven museossa, Salon taidemuseossa ja K.H. Renlundin taidemuseossa Kokkolassa.
Yksityis- ja ryhmänäyttelyjä Suomessa sekä ulkomailla.
Julkiset teokset: Pronssihevoset Arabianrannan peruskoulun pihassa Helsingissä ja Puukana Falkullan kotieläinpihassa Helsingissä.
Toimii opettajana aikuisille, viimeksi opettanut moottorisahan käyttöä kuvanveistossa.
Materiaaleina muun muassa puu, savi, kipsi, betoni, pronssi, teräslanka.

”Kun kerran tein tässä töitäni, ovesta tuli pieni lapsi ja ihmetteli, että mihinkä näitä tarvitaan. Siitähän tuli ihan kriisi!”

Luonnosta löytyy kiehtovia muotoja ja värejä. Moni löytö on päätynyt ateljeehen ihmeteltäväksi ja ihailtavaksi.

Työhuoneella on juuri nyt vähän valmiita töitä, koska veistokset ovat matkanneet Purnun kesänäyttelyyn.

Tyyliteltyjä ja näköisiä näköisveistoksia.